

Zdaniem adwokata

Od kilku lat przed Sądem Okręgowym w Warszawie toczy się sprawa osób odpowiedzialnych za krwawe wydarzenia grudnia 1970 r. O wydarzeniach tych pamięta już niewielu. Oprócz rutynowych, rocznicowych wspominek najbardziej eksponują je chyba przeciwnicy Lecha Wałęsy, informując rodaków, że historyczny przywódca "Solidarności" przemawiał wówczas do demonstrantów z ... okna Komendy Wojewódzkiej MO w Gdańsku. Jednym słowem - nie tylko że nie stał tam, gdzie w którąś rocznicę wydarzeń ustawili się bracia Kaczyńscy, ale, wręcz przeciwnie, przebywał w gmachu, gdzie było nie tylko ZOMO, ale także bezpieka oraz wszelkie inne ciemne siły, tłumiące pokojowe protesty. Protesty, w wyniku których w Gdańsku spalono Komitet Wojewódzki PZPR oraz parę innych, nie związanych z polityką budynków, o samochodach i zdemolowanych sklepach nie wspominając. Cóż każda okazja jest dobra, by przywalić polskiemu laureatowi pokojowej Nagrody Nobla. Lech Wałęsa, w przeciwieństwie do innych naszych polityków, wciąż cieszy się na Zachodzie dużą popularnością. Nie pozuje na pseudointelektualistę, a żadne lapsusy językowe nie są mu w stanie zaszkodzić. Lech Wałęsa nie zna bowiem języków obcych, a dobry tłumacz zdoła wyprostować najbardziej zawiłą myśl każdego prezydenta. No, powiedzmy prawie każdego.

W sprawie wydarzeń grudniowych na ławie oskarżonych Sądu Okręgowego w Warszawie zasiadła prawie cała, żyjąca jeszcze, ówczesna elita, z nieodłącznym w każdej sprawie generałem Wojciechem Jaruzelskim i legendarnym już sprawcą wszystkich ówczesnych nieszczęść Stanisławem Kociołkiem. Kociołkiem, którego znany niegdyś opozycjonista, pan Mieczysław Cholewa uwiecznił w piosence „Janek Wiśniewski padł”. Piosenka ta wieńczyła scenę finałową nagrodzonego w Cannes „Złotą Palmą” filmu Andrzeja Wajdy „Człowiek z żelaza” w którym wystąpiły także historyczne, nieskłócone jeszcze postaci z naszej historii najnowszej. Ślubu w tym filmie udzielał głównemu bohaterowi skromny i wolny od wszelkich pomówień, kapelan gdańskich opozycjonistów ks. Henryk Jankowski, a świadkiem tej uroczystości był nieskażony jeszcze przez IPN i byłych przyjaciół - Lech Wałęsa z Anną Walentynowicz w tle.

Wykonana brawurowo w filmie Wajdy przez Krystynę Jandę piosenka Mieczysława Cholewy była wersją konkurencyjną dla jej autorskiego wykonania, ale twórca zdołał za to zabłysnąć na Festiwalu Piosenki Prawdziwej w gdańskiej „Olivii”, w sierpniu 1981 r., gdzie nieskrępowany przez cenzurę odśpiewał ją w całości, wraz z pominiętą w filmie zwrotką, skierowaną ad personam:

*„Krwawy Kociołek to kat Trójmiasta.
Przez niego giną dzieci, niewiasty.
Poczekaj draniu, my cię dostaniem,
Janek Wiśniewski padł.”*

No i stało się. Stanisław Kociołek trafił na ławę oskarżonych, ale dopiero po blisko czterdziestu laty, a profetyczne zdolności pana Cholewy - szczęścia mu nie przyniosły. Nie przyniosły też szczęścia ówczesnym mieszkańcom hoteli robotniczych, którzy uskrzydleni wzniosłym tekstem utworu, a nie związani obowiązkami rodzinnymi - w czasie stanu wojennego rwali kamienie z bruku i rzucali nimi w ZOMO. Bohaterowie tamtych dni stracili wszystko. Wielkie zakłady upadły łącznie ze Stoczną Gdańską. Do stoczni bowiem, w przeciwieństwie np. do takiej wytwórni gipsowych krasnali, można jedynie dopłacać. Z kolei kariery zrobili głównie ci, którzy wówczas siedzieli cicho, za to teraz walczą dzielnie z obaloną ko-

muną i przeniesioną na emeryturę bezpieką.

Mieczysław Cholewa jako artysta już więcej nie zaisztował, na polityka też się nie załapał, za to został zdemaskowany przez IPN jako były współpracownik SB. Popadł więc w infamię wśród tych, których niegdyś zagrzewał do walki z komuną i wegetuje sobie spokojnie na obrzeżach egzystencji. To nic, że prosił swych utytułowanych przyjaciół o wybaczenie i próbował się tłumaczyć, że nikomu w istocie nie szkodził, a do współpracy SB zmuszono go biciem i groźbami. Nic mu to nie dało. Np. marszałek Bogdan Borusewicz, choć nadal jest z nim na ty - ręki mu nie podał ani nie przebaczył. Jak widać, wciąż się u nas nie może przebić przykazanie o obowiązku odpuszczania win. O odpuszczenie nam naszych win zabiegamy bowiem ochoczo, a o odpuszczaniu naszym winowajcom zapominamy. Smutne to, ale prawdziwe.

Piosenkę Mieczysława Cholewy wykorzystał w 1992 r. znany reżyser Władysław Pasikowski w filmie „Psy”. Do historii polskiego kina przeszła już scena, w której esbecy palą akta wolnych dziś od podejrzeń polityków i innych osób publicznego zaufania, i śpiewają na sposób błazeński piosenkę „Janek Wiśniewski padł”. Wtedy wywołało to oburzenie krytyki i zarzut szargania świętości, ale po latach okazało się, że wszystko było OK. Po prostu chłopcy z bezpieki parodiowali sztandarową piosenkę opozycji, nie wiedząc nawet o tym, że jej autor, przymuszony kiedyś do współpracy z SB - w wolnej Polsce zostanie przypisany do ich grupy zawodowej.

Sprawa nie budzi wątpliwości: według domorosłych historyków prawie każdy, kto w tamtych czasach walczył z ustrojem, to agent lub donosiciel, a Mieczysław Cholewa to nie tylko agent, ale i zasłużony artysta resortu bezpieczeństwa. Tak więc reżyser Władysław Pasikowski, który sensacje IPN-u antycypował już przed laty - to twórca o niebywałej intuicji albo prorok jaki, czy co?

Skoro już wiemy, jak się sprawy mają na dzień dzisiejszy, to przy okazji warto też odpowiedzieć na pytanie, jak to naprawdę z tym Kociołkiem było? Odpowiedź jest rozczarowująca. To nie Kociołek był katem Trójmiasta, gdyż nie on wydawał rozkazy i nie był nawet wtajemniczony w plany utworzonego w Gdańsku kryzysowego

sztabu centralnego z gen. Pietrzakiem na czele, którym faktycznie kierował sekretarz KC i członek Biura Politycznego Zenon Kliszko. Kociołek nie miał też nic wspólnego z masakrą przed stoczną w Gdyni, do której doszło o świcie 17 grudnia 1970 r. Wydarzenia te pokazał przejmująco w swym filmie Andrzeja Wajda, zwłaszcza w scenie, gdy ginie bohater jego wcześniejszego filmu „Człowiek z marmuru” - Mateusz Birkut.

Rozruchy w Gdańsku rozpoczęły się w dniu 14 grudnia 1970 r. z rana i rozprzestrzeniły się na teren Trójmiasta i Elbląga. W dniu 15 grudnia 1970 r. tłum spalił Komitet Wojewódzki PZPR w Gdańsku oraz podpalił i zdemolował szereg innych gmachów. W odpowiedzi na to ówczesny I sekretarz KC PZPR Władysław Gomułka wydał rozkaz użycia ostrej amunicji i zganił siły porządkowe za bezczynność. Bezpośrednim wykonawcą poleceń Gomułki na terenie Trójmiasta był jego najbliższy współpracownik – wspomniany już Zenon Kliszko, który wykazał jeszcze większą gorliwość w stosowaniu represji niż jego mocodawca.

Niezależnie od ostrości wydarzeń - wieczorem 15 grudnia sytuacja w Gdańsku zaczęła się stabilizować. Fakt ten jednak uszedł uwadze władz, a w nocy z 15 na 16 grudnia, na polecenie Zenona Kliszki aresztowano członków Komitetu Strajkowego Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni. Do dziś nie jest wyjaśnione - w jakim stopniu na eskalację represji wpłynęły prowokacje służb specjalnych. Kierownictwo partii było np. informowane o użyciu przez protestujących broni palnej, chociaż odnotowane postrzały z bliskiej odległości wykluczały raczej użycie broni przez protestujących. W Trójmieście SB kolportowało fantastyczne pogłoski o zamiarze wysadzenia przez strajkujących Stoczni w Gdyni i Gdańsku oraz podpaleniu znajdujących się w porcie gdyńskim statków.

Pogłoski te skłoniły Zenona Kliszkę do podjęcia dalszych kroków. Rozważano zajęcie siłą w nocy z 15 na 16 grudnia stoczni gdańskiej i wyprowadzenie przez wojsko i milicję okupujących ją stoczniowców, Kliszko domagał się nadto wywiezienia z miasta kilku tysięcy stoczniowców zamieszkujących w hotelach robotniczych i na stacjach - co wiązałoby się z nieuniknionymi aktami przemocy. Decyzjom tym sprzeciwił się sam Gomułka. Eskalacja przemocy trwała jednak nadal. 16 grudnia z rana, z polecenia Kliszki w Gdańsku strzelano do wychodzących przez bramę nr 2 stoczniowców, wyprowadzono na redę zacumowane w gdyńskim porcie statki oraz zarządzono blokadę portu przez jednostki marynarki wojennej. 16 grudnia podjęto ponadto najbardziej brzemienną w skutkach decyzję – decyzję o zwolnieniu wszystkich pracowników Stoczni Gdyńskiej i obsadzeniu jej przez wojsko i milicję. Było to posunięcie co najmniej irracjonalne, gdyż do 16 grudnia w Gdyni nie było praktycznie żadnych rozruchów.

Kociołek przyleciał do Gdańska - jako były I sekretarz KW i we wszystkich swych wystąpieniach wykazywał daleko idącą powściągliwość. O decyzji obsadzenia stoczni gdyńskiej przez wojsko i milicję nie wiedział. Wieczorem 16 grudnia 1970 r. w wystąpieniu telewizyjnym zaapelował do stoczniowców o spokój i powrót do pracy. Wezwanie to stało się przyczyną tragedii, gdyż w dniu następnym, tj. 17 grudnia 1970 r. wobec udających się o świcie do pracy gdyńskich stoczniowców siły porządkowe użyły broni. Zginęło 18 stoczniowców, w tym wielu młodych ludzi, z których jeden stał się pierwowzorem Janka Wiśniewskiego, który przeszedł do legendy w piosence Mieczysława Cholewy.

Związek przyczynowy pomiędzy informacjami Służby Bezpieczeństwa a podejmowanymi przez władze decyzjami był konsekwentnie skrywany nawet w oficjalnych dokumentach partyjnych. Tymczasem to właśnie informacje SB (prawdziwe lub nieprawdziwe) leżały u podstaw tak ważkich decyzji, jak np. blokada Stoczni Gdyńskiej w dniu 17 grudnia 1970 r., co kosztowało życie wielu stoczniowców.

W PRL pełną wiedzę o sytuacji w kraju miało co najwyżej kilka osób. Jak dalece wszystko było utajnione, świadczy fakt, że o protestach w Gdańsku, które zaczęły się 14 grudnia 1970 r., nie zostało poinformowane nawet obradujące w tym dniu w Warszawie VI plenum KC PZPR, czyli najwyższy pomiędzy zjazdami organ partii.

Powstaje pytanie: czy w trakcie procesu przed Sądem Okręgowym w Warszawie ujawnione zostaną pełne dane operacyjne SB? Nie można bowiem wykluczyć, że odpowiednio spreparowane informacje nie były rzeczą przypadku, lecz zmierzały bezpośrednio do spotęgowania konfliktu społecznego w celu usunięcia Gomułki. Co prawda - mieści się to w pełni w spiskowej teorii dziejów, ale i ta teoria sprawdza się czasami co do joty.

Dawid Binemann-Zdanowicz

POLKORN
PIEKARNIA
CUKIERNIA

Ciechocinek, ul. Widok 46

CHLEB

BENIAMIN
BORODINSKY
BOROWICKI
CHŁOPSKI, CZARKA
DOMOWY, EURO
FIRMOWY
FIRMOWY SEZAMOWY
FUTBOŁOWY
GRAHAMA
ZE SŁONECZNIKIEM
KANAPKOWY
KOŁODZIEJ, KORNEL
KRÓLEWSKI
KUKURYDZIANY
MARMURKOWY
MNICH, OLIMPIJCZYK
OTRĄBKOWY
OWSIANY
RAZOWIEC 6 NASION
RAZOWY NA MIODZIE

RUSTYKALNY
SŁODOWY Z DYNIA
SOJOWY
STAROPOLSKI
TOSKANA
ŻYTNI JASNY
SITKOWY
WIEDEŃSKI, GOLUBSKI
KOSZYKOWY
POTRÓJNY
RODZINNY, WIEJSKI
METROWIEC
BAWARSKI, BIWAK
DUŃSKI, FIŃSKI
LITEWSKI
RAZOWY ZE ŚLIWKĄ
ZIARNOWIT
ŚW. FLORIANA
TOSTOWY
WIEJSKI ZIOŁOWY
ZIEMNIACZANY

PIECZYWO
I CIASTKA